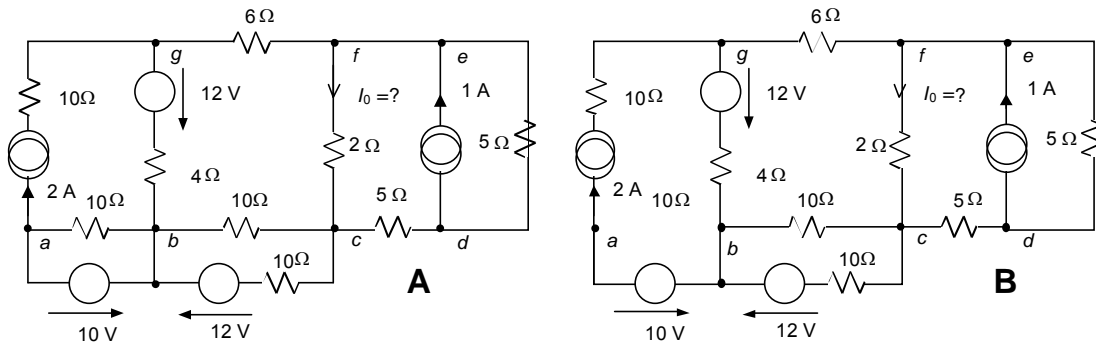

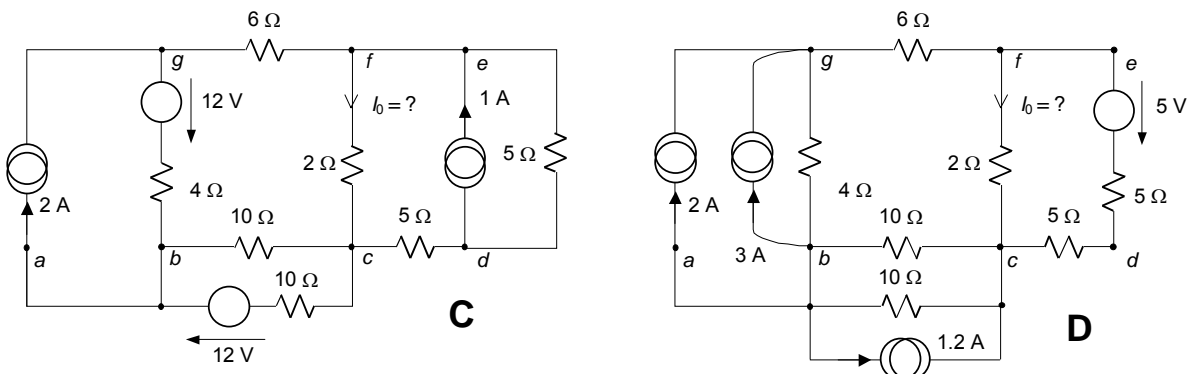
PRÍKLAD NA PRETVORENIE OBVODU, ZJEDNODUŠOVANIE A ZÁMENU NORTON-THÉVENIN

Treba vypočítať prúd I_0 v úseku medzi uzlami fc , cez rezistor 2Ω .

V obvode, v ktorom vynecháme úsek pripojený paralelne k ideálnemu zdroju napätia, tečú v ostatných úsekoch rovnaké prúdy ako v pôvodnom obvode – zmení sa len prúd v úseku so zdrojom napätia. Pri úprave (**A** $\rightarrow$ **B**) môžeme teda vynechať horný úsek ab s rezistorom $10\ \Omega$.

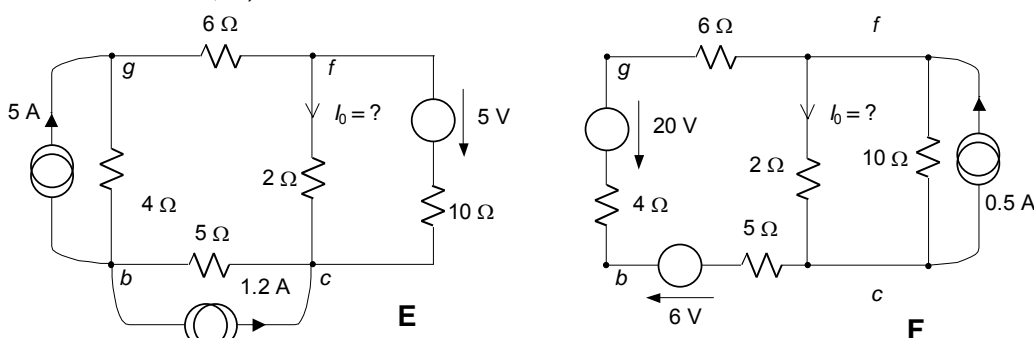
V obvode v ktorom vynecháme prvky zapojené v sérii s ideálnym zdrojom prúdu tečú vo všetkých úsekoch rovnaké prúdy ako v pôvodnom obvode. Pri úprave (**B** $\rightarrow$ **C**) môžeme teda vynechať v úseku $g(a)b$ aj rezistor $10\ \Omega$ aj zdroj napätia $10\ \text{V}$.

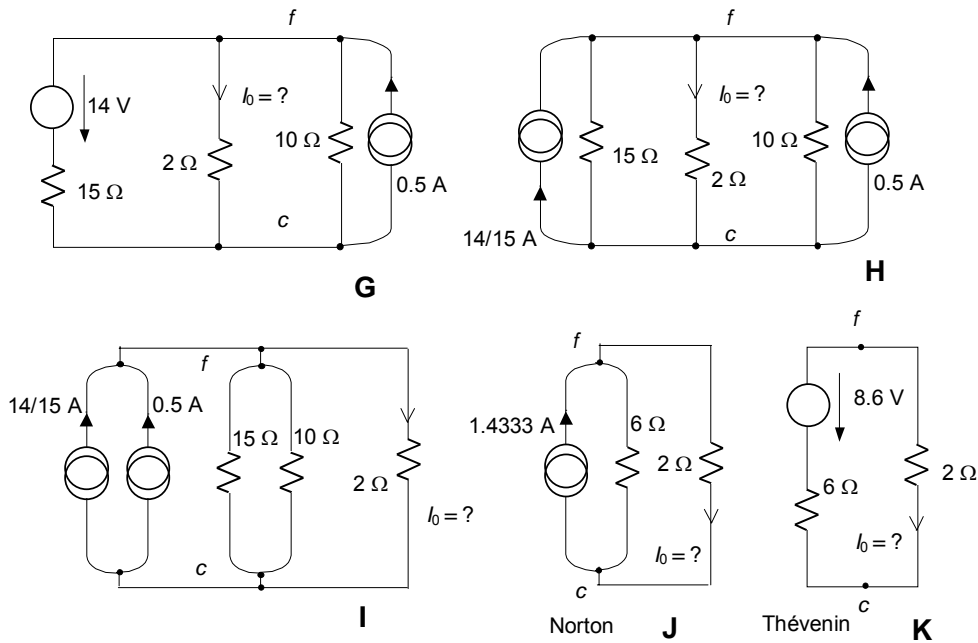

V ďalšom kroku (**C** $\rightarrow$ **D**) v úseku gb nahradíme aktívny dvojpól $12\ \text{V}$ a $4\ \Omega$ (Théveninova reprezentácia) aktívnym dvojpólom $3\ \text{A}$ a $4\ \Omega$ (Nortonova reprezentácia). Podobne nahradíme v dolnom úseku bc aktívny dvojpól $12\ \text{V}$ a $10\ \Omega$ (Théveninova reprezentácia) aktívnym dvojpólom $1.2\ \text{A}$ a $10\ \Omega$ (Nortonova reprezentácia). Nakoniec nahradíme aktívny dvojpól zapojený medzi uzlami ed , $1\ \text{A}$ a $5\ \Omega$ (Nortonova reprezentácia) aktívnym dvojpólom $5\ \text{V}$ a $5\ \Omega$ (Théveninova reprezentácia), samozrejme zapojeným medzi tými istými uzlami (ed). Pre lepšiu orientáciu ponechávame (zatiaľ) v schéme zakreslené všetky uzly. Uzly a, d, e (v obvode **D**) sú tzv. uzly 2 stupňa a možno ich vynechať.

Pokračujeme (**D** $\rightarrow$ **E**). Po zlúčení paralelných úsekov bg , a bag s prúdovými zdrojmi $3\ \text{A}$ a $2\ \text{A}$ a dvoch úsekov bc s rezistormi $10\ \Omega$ a $10\ \Omega$, a tiež po sčítaní sériovo spojených rezistorov $5\ \Omega$ a $5\ \Omega$ v úseku ed a dc sa schéma ďalej zjednoduší (uzly 2 stupňa teraz už vynecháme).

Potom môžeme opakovane zamieňať dvojpólové skupiny, spájať a zlučovať sériovo a paralelne spojené prvky – samozrejme len tak, aby sme úsek fc v ktorom sa má vypočítať prúd I_0 zachovali. (**E** $\rightarrow$ **F** $\rightarrow$ **G** $\rightarrow$ **H** $\rightarrow$ **I** $\rightarrow$ **J, K**)

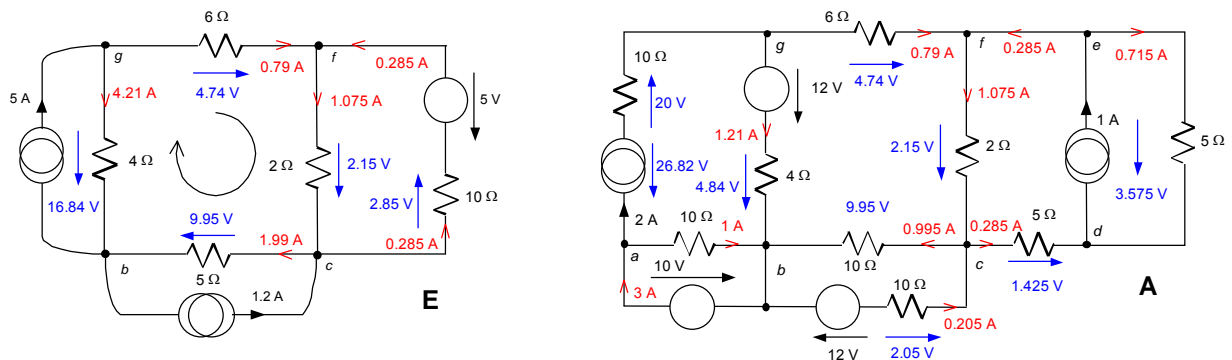

Skončíme nahradením celého obvodu (okrem úseku s rezistorom $2\ \Omega$ pretekaného neznámym prúdom I_0) aktívnym dvojpólom (**J**) podľa Nortona ($1.4333\ \text{A}$, $6\ \Omega$) alebo (**K**) podľa Thévenina ($8.6\ \text{V}$, $6\ \Omega$). Výsledok $I_0 = 1.075\ \text{A}$ dostaneme v prípade Nortonovej reprezentácie aplikáciou poučky o prúdovom deliči $1.4333 \cdot (6/8)$, alebo priamo výpočtom prúdu v jedinej slučke ($8.6/8$) v prípade reprezentácie podľa Thévenina.

Na úseku fc (teda na rezistore $2\ \Omega$) je napätie $2.15\ \text{V}$. Ak tento rezistor nahradíme (v ktorejkoľvek schéme v rade postupných krokov) napríklad ideálnym zdrojom napätia $U_0 = 2.15\ \text{V}$ – žiadny z prúdov v obvode sa nezmení. Takú úpravu ovšem robiť nemusíme, stačí že už poznáme prúd I_0 . Spätým postupom zistíme hodnoty ostatných prúdov, ale **POZOR!** V jednotlivých krokoch sa niektoré úseky objavovali alebo strácali, práve tu nám, ako spoľahlivé vodidlo, môžu slúžiť označené uzly (vrátane uzlov 2 stupňa). Vráťte sa napríklad k schéme **E** a postupujte “dozadu” (**E** → **D** → **C** → **B** → **A**) využívajte Kirchhoffove zákony v uzloch a slučkách a nájdite všetky prúdy a napätia v pôvodnom obvode **A**.

Skontrolujte si výsledky :

Overte čo sa v obvode zmení, ak zmeníte hodnotu rezistora $10\ \Omega$ zapojeného v sérii so zdrojom prúdu $2\ \text{A}$ v úseku ag , a tiež/alebo hodnotu rezistora $10\ \Omega$ zapojeného v úseku ab paralelne k zdroju napätia $10\ \text{V}$. Pri riešení úlohy sme tieto rezistory vynechali (“zmenili” sme ich hodnotu na nulovú resp. nekonečne veľkú), podobne sme naložili so zdrojom $10\ \text{V}$ (v dolnom úseku ab) ktorý sa po úprave (**A** → **B**) objavil v sérii s prúdovým zdrojom $2\ \text{A}$. Teraz, po vyriešení úlohy, porovnajte prúdy v obvodoch **A**, **B**, **C**.